

UZASADNIENIE

Na podstawie art. 19 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2016 r. poz. 2134 z póź. zm.) dla rezerwatu przyrody sporządza się plan ochrony. Plan ustanawia regionalny dyrektor ochrony środowiska w drodze aktu prawa miejscowego w formie zarządzenia (art. 19 ust. 6 ww. ustawy).

Plan ochrony rezerwatu przyrody powinien zawierać:

- 1) cele ochrony przyrody oraz wskazanie przyrodniczych i społecznych uwarunkowań ich realizacji,
- 2) identyfikację oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków,
- 3) wskazanie obszarów ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej,
- 4) określenie działań ochronnych na obszarach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej, z podaniem rodzaju, zakresu i lokalizacji tych działań,
- 5) wskazanie obszarów i miejsc udostępnianych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, sportowych, amatorskiego połowu ryb i rybactwa oraz określenie sposobów ich udostępniania,
- 6) wskazanie miejsc, w których może być prowadzona działalność wytwórcza, handlowa i rolnicza,
- 7) ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, planów zagospodarowania przestrzennego województw oraz planów zagospodarowania przestrzennego morskich wód wewnętrznych, morza terytorialnego i wyłącznej strefy ekonomicznej dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych.

Ponadto, zgodnie z art. 20 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody plan ochrony rezerwatu przyrody w części pokrywającej się z obszarem Natura 2000 powinien uwzględniać zakres planu zadań ochronnych albo planu ochrony dla obszaru Natura 2000.

Celem ochrony rezerwatu przyrody „Wierchomla” jest zachowanie fragmentu naturalnego starodrzewu jodłowo-bukowego w Beskidzie Sądeckim. Powierzchnia rezerwatu wynosi 25,37 ha.

Rezerwat położony jest na terenie Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój, w powiecie nowosądeckim, w województwie małopolskim, na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie PGL LP Nadleśnictwa Piwniczna.

Rezerwat przyrody znajduje się w granicach obszaru mającego znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Popradzka PLH120019, zwanego dalej „obszarem Natura 2000”. Dla obszaru Natura 2000 nie został ustanowiony plan zadań ochronnych ani też plan ochrony.

Dokumentacja przyrodnicza, na podstawie której opracowano projekt planu ochrony była sporządzona w latach 2013 – 2014.

W planie ochrony rezerwatu opisano przyrodnicze i społeczne uwarunkowania realizacji celów ochrony rezerwatu. Do najważniejszych z nich należą:

- położenie rezerwatu w obszarze mającym znaczenie dla Wspólnoty Ostoja Popradzka PLH120019,
- występowanie w rezerwacie naturalnych i mało zniekształconych zbiorowisk leśnych: żyznej buczyny karpackiej (*Dentario glandulosae-Fagetum*) i kwaśnej buczyny górskiej *Luzulo luzuloidis-Fagetum*. Żyzna buczyna karpacka wchodzi w skład siedliska przyrodniczego 9130 żyznej buczyny, a kwaśna buczyna w skład siedliska przyrodniczego 9110 kwaśnej buczyny. Oba siedliska przyrodnicze są przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000.

- występowanie w rezerwacie licznych gatunków roślin i zwierząt podlegających ochronie ścisłej i częściowej, w tym gatunków wymagających ochrony na podstawie dyrektyw Unii Europejskiej, Dwa gatunki: 1352 *wilk *Canis lupus* i 1361*ryś *Lynx lynx* są przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000,
- położenie rezerwatu wewnątrz rozległej ostoi Beskidu Sądeckiego, która należy do Karpackiego korytarza ekologicznego,
- położenie rezerwatu w całości na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Piwniczna.

W planie ochrony zidentyfikowano istniejące i potencjalne zagrożenia wewnętrzne i zewnętrzne rezerwatu oraz ich skutki i określono sposoby ich eliminacji lub minimalizacji negatywnych oddziaływań. Za najistotniejsze zagrożenia dla środowiska przyrodniczego rezerwatu uznano:

- penetrację rezerwatu i jego otoczenia skutkującą płoszeniem zwierząt, niszczeniem szaty roślinnej oraz zaśmiecaniem rezerwatu,
- hałas docierający do wnętrza rezerwatu z terenów położonych w otoczeniu rezerwatu,
- rozwój infrastruktury sportowej i rekreacyjnej w otoczeniu rezerwatu.

Na podstawie wyżej wymienionych uwarunkowań uznano, że najwłaściwszym sposobem ochrony środowiska przyrodniczego rezerwatu jest ochrona ścisła, która polega na całkowitym i trwałym zaniechaniu bezpośredniej ingerencji człowieka w stan ekosystemów, tworów i składników przyrody oraz w przebieg procesów przyrodniczych, a w przypadku gatunków – na całorocznej ochronie należących do nich osobników i stadiów ich rozwoju.

Jedynymi działaniami ochronnymi, które zaplanowano w rezerwacie są działania związane z czytelnym oznaczeniem jego granic oraz kontrolami w terenie mającymi na celu sprawdzenie, czy przestrzegane są przepisy prawa obowiązujące na obszarze rezerwatu przyrody. Wyżej określone działania gwarantują, w perspektywie obowiązywania planu ochrony zachowanie przedmiotów ochrony rezerwatu oraz utrzymanie właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków będących przedmiotem ochrony obszaru Natura 2000.

W planie ochrony nie wyznaczono miejsc, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt. 4, 11, 14 i 16 ustawy o ochronie przyrody, tj. udostępnionych do: polowania; prowadzenia działalności wytwórczej, handlowej i rolniczej; połowu ryb i innych organizmów wodnych; wprowadzania psów, ze względu na uwarunkowania przyrodnicze rezerwatu i jego ścisłą ochronę.

W planie ochrony nie wyznaczono obszarów i miejsc udostępnionych dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych. Na wykonywanie w rezerwacie wyżej wymienionych czynności wymagana jest zgoda Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie, wydawana na podstawie art. 15 ustawy o ochronie przyrody.

W planie ochrony sformułowano ustalenia do miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój oraz Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna, a także planu zagospodarowania przestrzennego województwa małopolskiego, mające na celu eliminację lub ograniczenie zagrożeń zewnętrznych dla rezerwatu, w brzmieniu:

„należy chronić i zachować integralność ostoi przyrodniczej Beskid Sądecki, do której należy rezerwat przyrody „Wierchomla”, w celu utrzymania sprzyjających warunków dla egzystencji dziko występujących gatunków roślin, zwierząt i grzybów, w tym gatunków rzadkich i zagrożonych wyginięciem,

- w otoczeniu rezerwatu nie należy zmieniać sposobów zagospodarowania terenów ustalonych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego Gminy Piwniczna-Zdrój, obowiązujących na dzień 1 marca 2017 r., oraz w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna obowiązującego na dzień 1 marca 2017 r.”

Powyższe zapisy mają na celu zwrócenie uwagi na konieczność ochrony ekosystemu

leśnego, w skład którego wchodzi nie tylko zbiorowiska roślinne lecz także rzadkie i chronione gatunki zwierząt, których siedliska życia są znacznie większe od powierzchni rezerwatu.

W planie ochrony nie było możliwości uwzględnienia wyników audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym ze względu na brak sporządzonego audytu krajobrazowego dla obszaru województwa małopolskiego. Zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 24 kwietnia 2015 r. o zmianie niektórych ustaw w związku ze wzmocnieniem narzędzi ochrony krajobrazu Sejmik Województwa Małopolskiego ma 3 lata na uchwalenie audytu krajobrazowego licząc od dnia wejścia w życie tej ustawy, tj. w terminie do 11.09.2018 r.

Plan ochrony rezerwatu zawiera zakres planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 wymagany na podstawie art. 20 ust. 5 ustawy o ochronie przyrody. Plan ochrony określa: zidentyfikowane istniejące i potencjalne zagrożenia dla zachowania właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych oraz gatunków zwierząt i ich siedlisk, będących przedmiotami ochrony obszaru Natura 2000, cele działań ochronnych dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 możliwe do osiągnięcia w okresie obowiązywania planu ochrony rezerwatu, działania ochronne dla przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000, ze wskazaniem obszarów ich wdrażania i podmiotów odpowiedzialnych za wykonanie tych działań, działania dotyczące monitoringu stanu przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 oraz realizacji celów działań ochronnych. Działania ochronne określone dla obszaru Natura 2000 są tożsame z działaniami określonymi dla rezerwatu przyrody.

Dla zachowania przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 ustalono następujące cele realizacji działań ochronnych:

- utrzymanie istniejącego stanu ochrony płatu siedliska przyrodniczego 9130 żyzne buczyny (*Dentario glandulosae-Fagetum*, o powierzchni 24,93 ha na poziomie FV (stan właściwy),
- utrzymanie istniejącego stanu ochrony płatu siedliska przyrodniczego 9110 kwaśne buczyny (*Luzulo-Fagenion*), o powierzchni 0,49 ha na poziomie FV (stan właściwy),
- utrzymanie istniejącego stanu ochrony płatu siedliska przyrodniczego 8310 jaskinie nieudostępnione do zwiedzania na poziomie FV (stan właściwy),
- utrzymanie rezerwatowej formy ochrony w celu zachowania siedlisk 2 gatunków: 1352 *wilka *Canis lupus* i 1361 *rysia euroazjatyckiego *Lynx lynx*

Wyżej wymienione cele będą realizowane poprzez działania ochronne tożsame z działaniami zaplanowanymi dla rezerwatu przyrody.

W planie ochrony nie wskazano działań dotyczących uzupełnienia stanu wiedzy o przedmiotach ochrony obszaru Natura 2000 w granicach rezerwatu przyrody, ze względu na odpowiednie rozpoznanie stanu zachowania środowiska przyrodniczego rezerwatu w trakcie prac terenowych prowadzonych nad projektem planu ochrony.

Plan ochrony rezerwatu nie zawiera wskazań do zmian w dokumentach planistycznych, dotyczących eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych, niezbędnych dla utrzymania lub odtworzenia właściwego stanu ochrony siedlisk przyrodniczych i gatunków, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000 ponieważ aktualnie obowiązujące dokumenty planistyczne, tj. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego – uchwała nr XXIII/208/2000 Rady Miasta i Gminy Piwniczna z dnia 7 listopada 2000 r. oraz miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój, Jednostka strukturalna „E” Wierchomla Wielka i Mała – uchwała Nr XXXIX/304/06 Rady Miasta i Gminy Piwniczna-Zdrój z dnia 28 lutego 2006 r. w sposób właściwy zabezpieczają przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 w obszarze rezerwatu przyrody oraz w jego otoczeniu. Teren przylegający do rezerwatu od strony południowej, położony w gminie Muszyna nie jest objęty obowiązującym Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna (Uchwała nr XIV.155.2015 Rady Miasta i Gminy Uzdrowskiej

Muszyna z dnia 17 listopada 2015 r.). Dla tego terenu nie sporządzono obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

W związku z faktem, że projekt planu ochrony zawiera w sobie zapisy zapewniające ochronę siedlisk przyrodniczych i gatunków w obszarze Natura 2000, nie wymagał przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, o której mowa w Dziale IV ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2016 poz. 353 t.j.).

Na podstawie art. 19 ust. 1a ustawy o ochronie przyrody oraz § 3 i § 6 rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 12 maja 2005 r. w sprawie sporządzania projektu planu ochrony dla parku narodowego, rezerwatu przyrody i parku krajobrazowego, dokonywania zmian w tym planie oraz ochrony zasobów, tworów i składników przyrody (Dz. U. z 2005 r. Nr 94, poz. 794), w związku z art. 39 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. z 2016 r., poz. 353 z późn. zm.) zapewniono możliwość udziału społeczeństwa w postępowaniu, którego przedmiotem było sporządzenie projektu planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Wierchomla”.

W okresie od 22 marca 2017 r. do 18 kwietnia 2017 r. projekt planu ochrony podlegał wyłożeniu do publicznego wglądu. Informację o wyłożeniu podano w obwieszczeniu Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Krakowie, znak: OP-I.6202.3.1.2017.RS z dnia 3 marca 2017 r. informującym o możliwości zapoznania się oraz składania uwag i wniosków do projektu planu ochrony i dokumentacji sporządzonej na jego potrzeby. W dniu 3 marca 2017 r. obwieszczenie zostało zamieszczone na stronie internetowej Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie w Biuletynie Informacji Publicznej i zawieszono na tablicy ogłoszeń w siedzibie Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Krakowie oraz w Wydziale Terenowym Dyrekcji w Starym Sączu. Zostało także opublikowane w Gazecie Krakowskiej z dnia 9 marca 2017 r. Ponadto obwieszczenie przekazano Urzędowi Gminy Piwniczna-Zdrój przy piśmie, znak: OP-I.6202.3.1.2017.RS, z dnia 7 marca 2017 r. z prośbą o wywieszenie na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Gminy lub przekazanie treści ogłoszenia społeczności lokalnej w inny sposób przyjęty w Gminie.

Podczas wyłożenia projektu planu ochrony do publicznego wglądu, zgłoszono do niego następujące uwagi i wnioski.

....

Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy o ochronie przyrody, w dniu ... r. RDOŚ w Krakowie wystąpił do Rady Gminy Piwniczna-Zdrój oraz Rady Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna o zaopiniowanie projektu planu ochrony dla rezerwatu przyrody „Wierchomla” (data doręczenia ... r.). Rada Gminy Piwniczna-Zdrój zaopiniowała ... projekt planu ochrony (Uchwała Nr ... z dnia ... r.).

Rada Miasta i Gminy Uzdrowskiej Muszyna zaopiniowała ... projekt planu ochrony (Uchwała Nr ... z dnia ... r.).

Regionalna Rada Ochrony Przyrody w Krakowie pozytywnie zaopiniowała projekt zarządzenia na posiedzeniu w dniu ... r. (Uchwała nr ... w Krakowie).

Wojewoda Małopolski dokonał kontroli zarządzenia pod kątem zgodności z przepisami prawa i stwierdził, że ..... w piśmie z dnia ....., znak: ....

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie podpisał zarządzenie w dniu

23.09.2017
mgr ...
GŁÓWNY SPECJALISTA

Zastępca Regionalnego Dyrektora
Ochrony Środowiska w Krakowie
Regionalny Konservator Przyrody

mgr Bożena Kotońska

mgr Iwona Jarnocik